

Plan for eigarskapskontroll 2024-2027

Ålesund kommune

Behandla i Ålesund kontrollutval 26.11.2024 sak PS 42/24

Vedtatt i Ålesund kommunestyre 12.12.2024 sak KS - 162/24

Innhald

Innleiing	2
Eigarstyring	2
Eigarskapsmelding	3
Eigarskapskontroll	3
Eigarskapskontroll og ulike selskapsformer	4
Deleigde selskap	4
Samordning med andre kommunar:	4
Kontrollutvalet	5
Område for eigarskapskontroll 2024-2027	5
Eigarskapskontroll gjennomført førre periode:	6
Oppfølging av eigarskapskontrollen 2022:	6

Innleiing

Ei av dei lovpålagte oppgåvene til kontrollutvalet er å lage ein plan for gjennomføring av eigarskapskontroll i perioden 2024-2027, og legge den fram for kommunestyret til vedtak seinast innan utgangen av 2024.¹ For å utarbeide gode planar som får fram kva område som bør kontrollerast, skal det gjennomførast ei vurdering av kor risikoen for feil og manglar er størst, og kor vesentleg dette kan seiast å vere.

Møre og Romsdal revisjon SA har på bestilling frå kontrollutvalet gjort ei slik risiko- og vesentlegvurdering av Ålesund kommune si eigarstyring og forvaltning av eigarinteresser i selskap.

Eigarstyring

Det er kommunestyret som har ansvar for styring av eigarinteressene² til kommunen.

Dette kan skje i fleire ledd:

- når eigarskapspolitikken vert utarbeidd
- når selskap vert oppretta
- i eigarskapsmeldinga
- i eigarstrategiane
- i eigarorgana til det enkelte selskap

Eigarstyring kan utøvast gjennom ulike styringsdokument som vedtekter, aksjonæravtaler, utbytteavtaler, selskapsavtaler, vedtak i eigarorganet, budsjett, instruksar m.m. Og indirekte gjennom kommunen sine representantar som er oppnemnt i eigarorgana.

Ålesund kommune har oppnemnt eit eigarskapsutval som skal bidra til operativ, heilskapleg og føreseieleg folkevald eigarstyring og eigarskapsforvaltning av føretak.³

Kommunestyret kan ikkje delegere mynde til å vedta eigarskapsmelding og plan for eigarskapskontroll. Når det gjeld plan for eigarskapskontroll, så er det kontrollutvalet som har lovheimel⁴ til utarbeide planen og gje si tilråding til kommunestyret.

Eigarskapskontroll er ein sentral del av kommunestyret sin eigenkontroll, og eit viktig verktøy for kontrollutvalet som skal utøve eigarkontrollen. Ein føresetnad for at kontrollutvalet kan gjennomføre kontroll av eigarinteressene, er at kommunestyret har tydeleggjort kva strategiar og målsetjingar kommunen har for eigarskapet. Derfor er det viktig at kommunen har ei oppdatert eigarskapsmelding.

¹ [Kommuneloven § 23-3 Forvaltningsrevisjon](#)

² [Hva kjennetegner god eierstyring?](#)

³ [Eigarskapsmelding av 22.04.2021](#)

⁴ [Kommuneloven § 23-4 Eierskapskontroll](#)

Eigarskapsmelding

Kommunelova pålegg kommunane å utarbeide og vedta ei eigarskapsmelding minst ein gang i valperioden. Den skal som eit minimum innehalde⁵:

- prinsippa kommunen har for eigarstyring
- ei oversikt over selskap, kommunale føretak og andre verksemder som kommunen har eigarinteresser i
- føremålet kommunen har med eigarskapen i dei forskjellige verksemdene

KS har utarbeidd tilrådingar knytte til eigarskap, selskapsleiing og kontroll av kommunalt eigde selskap og føretak som kan nyttast som eit supplement når kommunen skal utarbeide sin eigarstrategi.⁶

Ålesund kommune si noverande eigarskapsmelding vart sist vedteken 22.04.2021, og er under revidering i skrivande stund.

Eigarskapskontroll

Eigarskapskontroll er i dag ei av dei to kontrollhandlingane som før vart kalla selskapskontroll. Då var den i to delar med ein obligatorisk del - eigarskapskontroll, og ein friviljug del, som var forvaltningsrevisjon i selskap.

I noverande kommunelov er både forvaltningsrevisjon i selskap og eigarskapskontroll lovpålagte oppgåver for kontrollutvalet.

Dette plandokumentet omhandlar berre eigarskapskontroll. Forvaltningsrevisjon av selskap er omtala i Plan for forvaltningsrevisjon 2024-2027.

Eigarskapskontroll er eit viktig verkemiddel for å sikre at selskapa er under folkevald styring og kontroll.⁷ Dette er ein kontroll av korleis kommunen forvaltar sine interesser i dei selskap kommunen eig. Det kan gjerast ein kontroll av om den som utøver kommunens eigarinteresser i selskap, gjer dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipp for eigarstyring.

Kontrollhandlinga skal fokusere på korleis kommunen utøver eigarstyring. Kontrollere om den som representerer kommunen sine interesser på generalforsamling eller i representantskap, treffer avgjerder i samsvar med relevant lovgjeving og elles opptre i tråd med kommunen sine vedtak og føresetnader for forvaltning av eigarinteressene.

⁵ [Kommuneloven § 26-1 Eierskapsmelding](#)

⁶ [KS Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll](#)

⁷ [Kommunelova § 23-2 første ledd bokstav c og d.](#)

Eigarskapskontroll og ulike selskapsformer

Kontrollutvalet skal sjå til at det vert gjennomført kontroll med forvaltninga av kommunen sine interesser i selskap. Dette kan skje både gjennom eigarskapskontroll og forvaltningsrevisjon.

Dei selskapsformene kontrollutvalet kan føre kontroll med er:

- Interkommunale selskap IKS
- Interkommunale politiske råd IPR
- Kommunale oppgåvefellesskap KO
- Aksjeselskap AS heileigd av kommunale aktørar

I heileigde selskap har kontrollutvalet rett til å vere til stades i generalforsamling, representantskap og andre eigarorgan, og har full innsynsrett i desse selskapa for å gjennomføre sine kontrollhandlingar. Derfor skal kontrollutvalet varslast når det skal gjennomførast møter i desse eigarorgana. Kommunal- og distriktsdepartementet legg til grunn at eigar varslar kontrollutvalet om møter i selskapa sine eigarorgan.⁸

Deleigde selskap

Kontrollhandlingar knytt til selskap som er deleigd av kommunale aktørar (AS), og selskap som er samvirkeføretak (SA), kan gjennomførast. I så fall må kontrollutvalet/revisor basere seg på opne kjelder eller gjennomføre kontrollhandlingar etter samtykke frå selskapet.

Stiftingar er ei sjøveigande selskapsform og kontrollutvalet kan ikkje gjennomføre kontrollhandlingar med mindre dette vart avtalt då stiftinga vart oppretta.

Samordning med andre kommunar:

Dersom ein ynskjer å gjennomføre andre kontrollhandlingar enn ein generell eigarskapskontroll i eit interkommunalt selskap/samarbeid, så er det tenleg for alle involverte at eigarkommunane har ei samordning av dette.

Ei slik samordning av kontrollhandlingar i interkommunale samarbeid/selskap, kan klårgjerast og takast inn i vedtektene eller selskapsavtalen. Slik kan ein sikre at er det avtalt kven av kontrollutvala som skal samordne den folkevalde eigenkontrollen i interkommunale samarbeid/selskap.

Dette gjeld også vertskommunesamarbeid, der bør det kome fram av samarbeidsavtalen om det er vertskommunen som er ansvarleg for kommunestyret sin eigenkontroll. Eller kven som skal samordne forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll på området vertskommunesamarbeidet dekkjer.

⁸ [Varsling til kontrollutvalget om møter i selskap](#)

Det er viktig å merke seg at ei slik samordning ikkje tek vekk den enkelte eigarkommune sitt eige ansvar for eigenkontroll med sine kommunale tenester, uansett tenesteleverandør.

Kontrollutvalet

Kontrollutvalet vel ut områder for eigarskapskontroll basert på vurdering av risiko- og vesentlegheit og drøfting i utvalet.

Risikobiletet i kommunen vil vanlegvis endre seg over tid. Og andre forhold kan oppstå, som gjer at biletet vert endra gjennom perioden. Derfor kan det bli nødvendig å endre planen undervegs. Skal kontrollutvalet kunne gjere det, så må kontrollutvalet få dette ansvaret delegert frå kommunestyret.

Ein eigarskapskontroll er ei enklare kontrollform enn forvaltningsrevisjon, og undersøkinga baserer seg gjerne på eit mindre omfattande datamateriale/færre kjelder enn ein forvaltningsrevisjon. Derfor er også risiko- og vesentlegvurderinga som er gjennomført knytt til eigarskap, mindre omfattande.

Det er Møre og Romsdal Revisjon SA som skal utføre eigarskapskontrollen på bestilling frå kontrollutvalet. Og revisjonen leverer rapport etter utført oppdrag til kontrollutvalet.

Kontrollutvalet rapportere til kommunestyret slik at kommunestyret kan fatte vedtak om eventuelle tiltak, og utvalet skal sjå til at dei vedtak som kommunestyret gjer i tilknytning til eigarskapskontrollen vert følgt opp.

Område for eigarskapskontroll 2024-2027

For perioden 2024-2027 vert det prioritert ein eigarskapskontroll av kommunen si eigarstyring av nokre utvalde selskap. Med fokus på om eigarstyringa i dei aktuelle selskapa fungerer i samsvar med eigarstrategi, og om forvaltning av det operative eigarskapet er i tråd med kommunestyret sine mål.

Dei selskapa som vert prioritert i denne eigarskapskontrollen er:

- Ålesund kommunes administrasjonsbygg AS
- Sandøy energi AS
- Sørsida utvikling AS, med underliggende dotterselskap

Kontrollutvalet skal i samband med bestilling av den konkrete eigarskapskontrollen drøfte og spisse problemstillingane i lag med oppdragsansvarleg revisor. Dette for å sikre at bestiller og utfører har ei felles forståing av kva ein ynskjer å undersøke gjennom kontrollhandlinga.

Eigarskapskontroll gjennomført førre periode:

Det vart i 2022 gjennomført ein generell eigarskapskontroll med følgjande problemstillingar:

1. Blir kommunen sine eigarinteresser utøvd i samsvar med kommunestyret sine vedtak og føresetnader, aktuelt lovverk samt etablerte normer for god eigarstyring?
2. Blir kommunen sine eigarinteresser i Tafjord Kraft AS, Ørskog vekst AS, ÅKP AS og Interkommunalt arkiv Møre og Romsdal IKS utøvd i samsvar med kommunestyret sine vedtak og føresetnader, aktuelt lovverk samt etablerte normer for god eigarstyring?

Ålesund kommunestyret sitt vedtak sak 125/22 15.09.2022 som samsvarte med tilrådinga frå kontrollutvalet:

1. *Kommunestyret tek rapporten frå eigarskapskontroll 2022 til orientering.*
2. *Kommunestyret merkar seg dei punkt til oppfølging og forbetring som kjem fram i rapporten.*
3. *Kommunestyret ber eigarskapsutvalet om å sette seg inn i rapporten og følgje opp dei forbetningspunkt som rapporten peikar på.*
4. *Kommunestyret ber eigarskapsutvalet om å rapportere på dette til kontrollutvalet innan utgangen av 2022.*

Oppfølging av eigarskapskontrollen 2022:

Ålesund kontrollutval fekk eit skrifteleg notat til møtet 15. 03.2023, sak 09/23. Notatet var ein rapport på korleis eigarskapsutvalet har arbeidd med dei forbetningspunkta som vart peika på i eigarskapskontrollen. Kontrollutvalet såg seg nøgd med informasjonen og avslutta med det oppfølginga av den eigarskapskontrollen.